

RAPORT

Urzędu do Spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych

2016–2023

Raport Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych

5	Podopieczni i ich uprawnienia
6	Większa pomoc dla kombatantów i działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych – zmiany w ustawodawstwie w latach 2016–2023
9	Najważniejsze zmiany w przepisach
10	Uprawnienia działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych w PRL z powodów politycznych
11	Sprawy o przyznanie uprawnień w latach 2016–2023
12	Nagroda Benemerenti
13	Pomoc pieniężna dla podopiecznych jednorazowa i okresowa w latach 2016–2023
14	Realizacja programów dodatkowych
16	Dotacje 2016–2023
18	Upamiętnienia – statystyka
18	Dzień Weterana
19	Światowy Zjazd Weteranów Walk o Niepodległość RP
20	Pamięć o walce o niepodległość w latach 1863–1921
22	Pamięć o walce i męczeństwie narodu polskiego w latach 1939–1956
26	Na szlaku żołnierzy „pancerniaków” gen. Stanisława Maczka
27	Szlakiem 2. Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa
28	Pamięć o walce i męczeństwie narodu polskiego w latach 1956–1989
30	Przedświąteczne spotkania z kombatantami i działaczami opozycji antykomunistycznej oraz osobami represjonowanymi z powodów politycznych
31	Jubileusze
32	Wykaz wyróżnień za lata 2016–2023
33	Medal „Pro Bono Poloniae”
34	Biuletyn „Kombatant”
35	Wydawnictwa książkowe

* Dane do RAPORTU pochodzą z okresu od 1 stycznia 2016 r. do 1 czerwca 2023 r., chyba że zaznaczono inaczej

** Jeśli nie zaznaczono inaczej, wszystkie zdjęcia wykorzystane w RAPORCIE pochodzą z archiwum UdSKIOR

Czcigodni Weterani Walk o Niepodległość,
Drodzy Działacze Opozycji Antykomunistycznej,
Szanowni Państwo!

Z satysfakcją oddajemy w Państwa ręce raport podsumowujący prace Urzędu w latach 2016–2023. Cieszę się, że udało nam się w tym czasie zrobić wiele dobrego dla naszych podopiecznych, a także uczynić sporo dla podtrzymywania ducha i tradycji niepodległościowej, także w wymiarze międzynarodowym i międzypokoleniowym. Przytoczone w raporcie liczby, tabele, opisy, fotografie pozwalają spojrzeć z nieukrywaniem zadowoleniem na to wszystko, co było udziałem społeczności kombatanckiej w ostatnich latach.

Cieszę się, że udało nam się doprowadzić do istotnych zmian w prawodawstwie, co zagwarantowało poprawę sytuacji życiowej wielu naszych podopiecznych. Są oni bowiem Bohaterami naszej Wolności, bez których Niepodległość Rzeczypospolitej, którą cieszymy się każdego dnia, nie byłaby możliwa. Cieszę się, że znacząco zwiększyliśmy środki finansowe, dzięki którym możemy wspierać podopiecznych. Dysponujemy obecnie takim budżetem pomocowym, jakiego nie było dotychczas w III RP, a tym samym każdy weteran, kombatan, działacz opozycji antykomunistycznej, ofiara represji może liczyć na takie wsparcie, jakiego potrzebuje.

Udało nam się zrealizować pomysł śp. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego, który już w 2008 roku próbował wprowadzić świadczenie rekompensacyjne dla Sybiraków. Wtedy rządzący odrzucili prezydencki projekt. Teraz udało się go wprowadzić w życie i za lata zesłania na „niehumanitarnej ziemi” Sybiracy otrzymali wreszcie odszkodowania finansowe. Upomnieliśmy się też skutecznie o środowisko pracujących niewolniczo „żołnierzy-górników”, zrównując ich w uprawnieniach z innymi represjonowanymi w czasie zniewolenia komunistycznego. Doprowadziliśmy do przyznania uprawnień wysiedlonym przez Niemców ze stolicy po Powstaniu Warszawskim i osadzonym w obozie przejściowym Dulag 121 w Pruszkowie. Zadbaliśmy też o naszych nowych podopiecznych – działaczy opozycji antykomunistycznej i osoby represjonowane w PRL z powodów politycznych, którzy dopiero w 2015 roku zostali otoczeni opieką państwa polskiego. Udało nam się zrównać ich w uprawnieniach z kombatanami wojennymi, bo choć nie walczyli z bronią w rękę, to walczyli przecież o to samo – o Niepodległość. Doprowadziliśmy też do sprawiedliwych rozwiązań, dzięki którym ofiary komunistycznych represji nie mają niższych emerytur i rent niż ich oprawcy z SB. Wprowadziliśmy nowe programy pomocowe, dzięki którym tysiące naszych podopiecznych otrzymało znaczące dofinansowanie do leczenia uzdrowskiego czy zakupu aparatów słuchowych.

Również na polu pamięci historycznej udało się wiele uczynić. Zorganizowaliśmy ponad tysiąc uroczystości upamiętniających w różnych formach naszą walkę o wolność i godność. Odbywały się one zarówno w kraju, jak i poza granicami – na Monte Cassino, w Bredzie, Bolonii, Ankonie, Falaise, pod Arnhem, w Holiszowie, we Lwowie i Wilnie, w Izraelu, tak, aby świat nigdy nie zapomniał, że swoją wolność zawdzięcza krwi przelewanej przez Polaków na wszystkich wojennych frontach. Cieszymy się, że uroczystości te gromadziły nie tylko świadków historii, ale także przedstawicieli młodego pokolenia, którzy poniosą w przyszłość wartości, które były udziałem pokolenia II Rzeczypospolitej. Wybrzmiało to szczególnie mocno przy Grobie Nieznanego Żołnierza podczas Świątowego Zjazdu Weteranów Walk o Niepodległość 1 września 2018 roku, gdy kombatan ci Armii Krajowej, Narodowych Sił Zbrojnych, Batalionów Chłopskich, 2. Korpusu Polskiego i 1. Polskiej Dywizji Pancerniej, Polscy Sprawiedliwi Wśród Narodów Świata, „Jaworzniacy”, żołnierze Powstania Antykomunistycznego wręczali swój „Testament” harcerzom, strzelcom, żołnierzom Wojska Polskiego, funkcjonariuszom Policji i Straży Granicznej.

Wspólną pokoleń dało się również odczuć podczas pandemii, gdy tysiące młodych wolontariuszy w akcji koordynowanej i finansowanej przez Urząd odwiedzało codziennie tysiące kombatanów, rozwożąc im posiłki i wspierając w tym trudnym dla nas wszystkich czasie.

Udało się nam także dofinansować w tych latach ponad tysiąc projektów – tablic, pomników, publikacji naukowych i popularyzatorskich, wystaw, konferencji, konkursów, rekonstrukcji historycznych, marszów na szlakach historycznych – upamiętniających polską drogę do wolności.

Wiele za nami, ale wiele jeszcze przed nami. Mam nadzieję, że będziemy nadal wspólnie działać na rzecz podopiecznych. Bo tę pracę zarówno ja, jak i każdy pracownik Urzędu, traktujemy jako najpiękniejszą służbę i formę spłaty długu wdzięczności wobec Tych, którzy nie wahali się poświęcić wszystko dla dobra przyszłych pokoleń.

Jan Józef Kasprzyk
Jan J. Kasprzyk
Szef Urzędu do Spraw Kombatanów
i Osób Represjonowanych

Szanowni Państwo!

Mam zaszczyt od siedmiu lat przewodniczyć posiedzeniom Rady do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych i z bliska obserwować pracę Urzędu, sprawującego opiekę nad weteranami i ofiarami represji. Ta praca jest szczególnym wyzwaniem, wymagającym od zaangażowanych w nią osób wiedzy, taktu oraz wrażliwości. Śmiem twierdzić, że pracownicy sprościli temu wyzwaniu, realizując misję Urzędu na polu idei, jak i w wymiarze praktycznym. Chciałbym ich zapewnić o naszej wdzięczności, albowiem ta postęga wiele dla nas znaczy. Świadomość, że ktoś o nas pamięta i w razie potrzeby możemy liczyć na realną pomoc, utwierdza w przekonaniu, iż dzieło naszego życia – wolna i niepodległa Polska – nie zostanie zaprzepaszczone.

Gdy uczestniczymy w uroczystościach organizowanych przez Urząd, gdy palimy znicze na grobach poległych kolegów i widzimy obok siebie młodych harcerzy oraz uczniów zapraszanych do udziału w tychże ceremoniach, to raduje się serce i rośnie wiara w dobrą przyszłość Ojczyzny.

Niech żyje Polska!

Bogusław Nizieński

*Przewodniczący Rady do Spraw
Kombatantów i Osób Represjonowanych*

Obejrzałam dokładnie raport Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych za okres od 1 stycznia 2016 roku do 1 czerwca 2023 roku. Robi ogromne wrażenie wielką ilością liczb. Cyfry i wykresy mówią o skali udzielanej pomocy ludziom, naszym wyróżniającym się Obywatelom, którzy na pewnym etapie swojego życia zdecydowali się być odważni, ofiarni, bezinteresowni, a teraz są starzy, chorzy i często wymagają pomocy. Jednak Urząd jest świetnie zorganizowany nie tylko na papierze.

Na mnie jeszcze większe wrażenie niż imponujące zestawy cyfr zrobili pracownicy Urzędu. Szef Urzędu organizuje ogromną liczbę uroczystości, przypominając młodzieży o obowiązku pamiętania o tych, co dla Ojczyzny się zasłużyli, a dawno już nie żyją. Każdy niby zwykły Urzędnik jest niezwykle. Pracownicy świetnie zdają sobie sprawę, że Państwo u tych niepozornych Obywateli, ich klientów, często niełatwych, zaciągnęło dług i powinno być im wdzięczne.

Mam nadzieję, że wszyscy czytelnicy raportu dostrzegą w nim niezwykle życzliwych i bardzo pomocnych Urzędników Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na czele z dającym wspaniały przykład Szefem. Jeszcze raz powtórzę: to nie są zwykli urzędnicy.

Zofia Romaszewska

*Przewodnicząca Rady do Spraw Działaczy Opozycji Antykomunistycznej
oraz Osób Represjonowanych z Powodów Politycznych*

Podopieczni i ich uprawnienia

Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych jest instytucją zapewniającą wykonywanie zadań przez centralny organ administracji rządowej, w której gestii pozostają sprawy uczestników walk o niepodległość Polski i ofiar represji. Urząd prowadzi sprawy o przyznanie uprawnień przysługujących kombatantom i ofiarom represji, a także wdowom i wdowcom po nich pozostałym – na podstawie przepisów ustawy z 24 stycznia 1991 r. *o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego* (t. jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 2039). Urząd realizuje również ustawę z 20 marca 2015 r. *o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych* (t. jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 388), poprzez wydawanie decyzji w sprawach potwierdzenia statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych. Do zadań Urzędu należy także rozpatrywanie spraw o przyznanie uprawnień określonych w ustawie z 31 maja 1996 r. *o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1818), potwierdzanie okresów świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r., niewykonywania pracy przed dniem 31 lipca 1990 r. na skutek represji politycznych lub okresu pozbawienia możliwości wykonywania zawodu przed dniem 31 lipca 1990 r. na skutek represji politycznych – na podstawie dyspozycji art. 117, ust. 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. *o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (Dz. U. z 2022 r. poz. 504 ze zm.). Urząd rozpoznaje również wnioski o przyznanie Sybirakom świadczenia pieniężnego na podstawie ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. *o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom zesłanym lub deportowanym przez władze Związku Socjalistycznych Republik*

Radzieckich (Dz. U. z 2021 r. poz. 2029). W kompetencjach Urzędu znajduje się również wydawanie zaświadczeń żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych, potwierdzających prawo do bezpłatnych leków oraz przywileje w zakresie opieki zdrowotnej.

Ponadto, wszystkie wyżej wymienione grupy Podopiecznych, jak również cywilne niewidome ofiary działań wojennych, mogą korzystać ze wsparcia w postaci pomocy pieniężnej ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji szefa Urzędu.

Podopieczni	Liczba osób								Źródło danych
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	31.03.2023	
Kombatanci i ofiary represji	98 469	88 998	79 569	70 817	62 170	53 339	46 803	45 311	dane z organów emerytalno-rentowych lata 2016–2022 wg stanu na dzień 31 grudnia, rok 2023 wg stanu na 31 marca
Wdowy i wdowcy po kombatantach i ofiarach represji	142 916	129 236	116 125	102 486	90 437	77 812	66 516	63 919	
Robotnicy przymusowi	78 108	69 282	61 287	54 273	47 593	40 737	35 157	33 916	
Żołnierze-górnicy				15 253	12 814	10 077	7 876	7 440	
Cywilne niewidome ofiary działań wojennych				203	189	161	144	136	
Działacze opozycji antykomunistycznej oraz osoby represjonowane z powodów politycznych	1 947	5 530	10 323	12 137	13 191	13 911	14 192	14 193	dane UdSKIOR
Razem	321 440	293 046	267 304	255 169	226 394	196 037	170 688	164 915	

Większa pomoc dla kombatantów i działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych

- zmiany w ustawodawstwie w latach 2016–2023

2016 rok

W 2016 roku na podstawie obowiązującej ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o *działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych* osoby posiadające potwierdzony status działacza opozycji antykomunistycznej i/lub osoby represjonowanej z powodów politycznych oraz spełniające ustawowe kryteria dochodowe mogły ubiegać się o przyznanie comiesięcznego świadczenia pieniężnego przyznanego co do zasady na okres 12 miesięcy. Ponadto osoby posiadające potwierdzony status działacza opozycji antykomunistycznej i/lub osoby represjonowanej z powodów politycznych oraz spełniające ustawowe kryteria dochodowe mogły ubiegać się o przyznanie pomocy pieniężnej jednorazowej na cele wskazane w ustawie nie częściej niż raz na 12 miesięcy. Przepisy ww. ustawy osobom uprawnionym dały prawo pierwszeństwa do środowiskowej opieki socjalnej, w tym w uzyskaniu miejsca w domu pomocy społecznej.

2017 rok

Ustawa z dnia 8 czerwca 2017 roku o zmianie ustawy o *działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych oraz niektórych innych ustaw* osobom posiadającym potwierdzony status działacza opozycji antykomunistycznej i/lub osoby represjonowanej z powodów politycznych umożliwiła otrzymanie na wniosek comiesięcznego świadczenia pieniężnego bezterminowo, bez konieczności spełniania kryteriów dochodowych. Ponadto na podstawie nowelizacji ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej w 2017 roku osoby posiadające potwierdzony status działacza opozycji antykomunistycznej i/lub osoby represjonowanej z powodów politycznych oraz spełniające ustawowe kryteria dochodowe mogły ubiegać się o przyznanie, na cele wskazane w ustawie, pomocy pieniężnej jednorazowej nie częściej niż raz na 12 miesięcy oraz pomocy pieniężnej okresowej na okres do 6 miesięcy. Nowelizacja wprowadziła również zmiany w definicji osoby represjonowanej z powodów politycznych, wskazując możliwy okres podlegania represjom od 1 stycznia 1956 roku do 31 lipca 1990 roku. Powołano także nowe wojewódzkie rady konsultacyjne działające przy wojewodach oraz stworzono nowy organ doradczo-konsultacyjny przy Szefie UdSKIOR – Radę ds. Działaczy Opozycji Antykomunistycznej oraz Osób Represjonowanych z Powodów Politycznych.

Ponadto ustawa rozszerzyła zakres podmiotowy ustawy o *kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego* o żołnierzy pełniących służbę w polskich organizacjach podziemnych do października 1963 r. (wcześniej obowiązujące przepisy wyznaczały ten termin na koniec 1956 r.).

2018 rok

Ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o *zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1552) przyznano osobom deportowanym do pracy przymusowej dodatkowe uprawnienia związane z prawem do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz z usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach oraz prawem do uzyskania ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych bez skierowania od lekarza ubezpieczenia zdrowotnego. Osobom deportowanym do pracy przymusowej przyznano również prawo pierwszeństwa do środowiskowej opieki socjalnej, w tym w uzyskaniu miejsca w domu pomocy społecznej.

2019 rok

Żołnierzom przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych przyznano również prawo pierwszeństwa w środowiskowej opiece socjalnej oraz specjalne uprawnienia w zakresie świadczeń zdrowotnych, na zasadach analogicznych, jak kombatanci czy działacze opozycji antykomunistycznej oraz osoby represjonowane z powodów politycznych. Prawo do leczenia poza kolejnością, ustawą z dnia 15 marca 2019 r., przyznano także cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych. Nowelizacja rozszerzyła także zakres uprawnień cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych o prawo do ryczałtu energetycznego w kwocie 255,17 zł. Dodatkowo nowelizacją wprowadzono możliwość otrzymania przez członków Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej karty kombatanta, uprawniającej do niestosowania się do niektórych znaków drogowych dotyczących zakazu ruchu lub postoju, na zasadach określonych dla osoby niepełnosprawnej.

Kolejną ważną zmianą wprowadzoną nowelizacją było, co do zasady, jednolite uregulowanie zasad przyznawania jednorazowej i okresowej pomocy pieniężnej dla wszystkich grup kombatanckich oraz przyznanie prawa do ubiegania się o przyznanie jednorazowej i okresowej pomocy pieniężnej, udzielanej przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, żołnierzom przymusowo zatrudnianym oraz osobom deportowanym i wywiezionym do pracy przymusowej przez III Rzeszę i ZSRR. Nowelizacja określiła również wysokości pomocy pieniężnej oraz uzależniła wysokości tej pomocy od dochodów. Pomoc pieniężna jednorazowa przysługiwała wówczas, gdy dochód osoby ubiegającej się o jej przyznanie wynosił do 220% najniższej emerytury albo do 150% najniższej emerytury – jeżeli dane gospodarstwo domowe liczyło więcej niż jedną osobę. Jeżeli o pomoc ubiegała się osoba pobierająca rentę inwalidy wojennego lub była osobą całkowicie niezdol-

ną do pracy i samodzielnej egzystencji, to dochód mógł wynosić do 300% najniższej emerytury. Jednorazowa pomoc pieniężna mogła być przyznana raz na 12 miesięcy do wysokości 150% najniższej emerytury, przy czym pomoc przeznaczona na częściowe pokrycie kosztów zakupu wózka inwalidzkiego, sprzętu rehabilitacyjnego, wyrobów medycznych lub dostosowanie pomieszczeń mieszkalnych do rodzaju niepełnosprawności mogła być przyznana do wysokości 300% najniższej emerytury. Natomiast pomoc pieniężna okresowa przysługiwała, kiedy dochód osoby prowadzącej samodzielnie gospodarstwo domowe wynosił do 150% najniższej emerytury, a na osoby prowadzące wspólne gospodarstwo domowe – do 100% najniższej emerytury. Pomoc pieniężna okresowa mogła być przyznana na okres 6 miesięcy, jednak nie częściej niż raz na 12 miesięcy w wysokości do 100% najniższej emerytury.

Ponadto znowelizowane przepisy uregulowały zagadnienia zbiegu uprawnień do przysługującego świadczenia pieniężnego działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych z uprawnieniami przysługującymi kombatantom oraz ofiarom represji. Zmienione przepisy umożliwiły również przekazywanie przez organy emerytalno-rentowe świadczeń pieniężnych wymienionym osobom, zamieszkałym za granicą, z wyłączeniem kombatantów i osób represjonowanych już korzystających z takiego uprawnienia. Nowelizacją wprowadzono także możliwość otrzymywania książki inwalidy wojennego, bez obowiązku stawiennictwa przed komisjami lekarskimi, przez osoby, które zostały inwalidami wskutek prowadzenia działalności kombatantkiej i którym wydano legitymację osoby represjonowanej. Warunkiem dokonania wymiany dokumentów było przedłożenie organowi rentowemu zaświadczenia Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, iż pobyt w niewoli, więzieniu czy obozie był konsekwencją prowadzenia przez wnioskodawcę działalności kombatantkiej lub działalności z nią równorzędnej, w rozumieniu ustawy *o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego*.

2020 rok

- I. Na podstawie ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. *o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom zesłanym lub deportowanym przez władze Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich* (Dz.U. z 2020 r. poz. 1428) świadczenie pieniężne przysługuje osobom, które uzyskały na podstawie ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. *o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego* decyzją Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych potwierdzającą okres przebywania w:
  - 1) niewoli lub obozach internowanych oraz w obozach podległych Głównemu Zarządowi do Spraw Jeńców Wojennych i Internowanych (GUPWI) NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR, i obozach podległych Wydziałowi Obozów Kontrolno-Filtracyjnych NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR, spowodowanego działalnością kombatancką, lub
  - 2) więzieniach i poprawczych obozach pracy oraz poprawczych koloniach pracy podległych Głównemu Zarządowi Obozów i Kolonii Poprawczych (GUŁag) NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR, spowodowanego działalnością kombatancką lub działalnością uznaną za równorzędną z działalnością kombatancką, lub
  - 3) więzieniach oraz poprawczych obozach pracy i poprawczych koloniach pracy podległych Głównemu Zarządowi Obozów i Kolonii Poprawczych NKWD, a od marca 1946 r. MWD ZSRR,

lub na przymusowych zesłaniach i deportacji w ZSRR, z przyczyn politycznych, religijnych i narodowościowych.

W myśl przepisów ustawy świadczenie pieniężne przysługuje osobom, które posiadają obywatelstwo polskie w dniu złożenia wniosku o przyznanie świadczenia. Ponadto świadczenie pieniężne nie przysługuje osobom, które uzyskały, na mocy wyroku sądu okręgowego, odszkodowanie lub zadośćuczynienie na podstawie art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. *o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego*.

Świadczenie pieniężne przyznawane jest jednorazowo, w wysokości 200 zł za każdy miesiąc okresu podlegania w latach 1936–1956¹ represjom w ZSRR, potwierdzonego decyzją Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych o przyznaniu uprawnień kombatanckich. Wysokość świadczenia pieniężnego nie może być niższa niż 2400 zł.

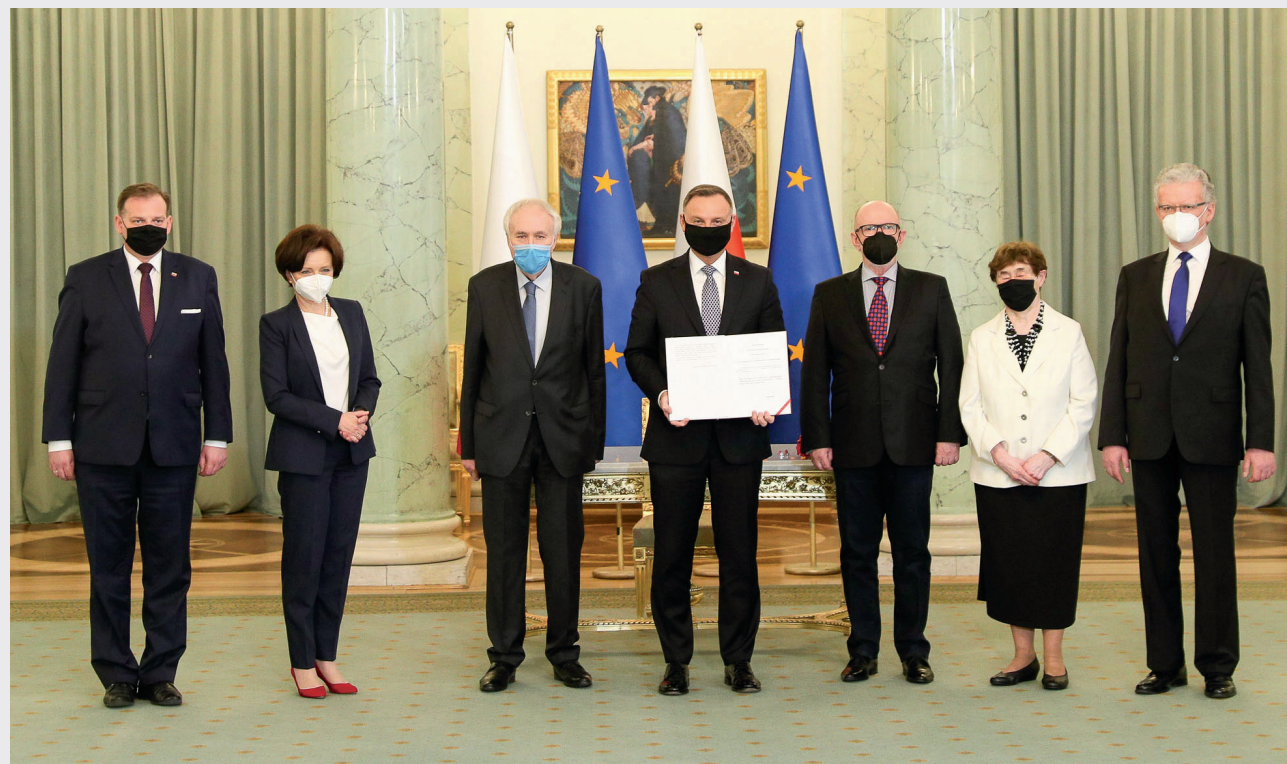
Świadczenie pieniężne jest przyznawane na wniosek osoby zainteresowanej, złożony do Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Ponadto ustawa określiła treść wniosku. Świadczenie pieniężne jest wypłacane w terminie miesiąca od dnia doręczenia osobie zainteresowanej decyzji o przyznaniu świadczenia oraz kwota świadczenia pieniężnego jest wolna od egzekucji, a także nie podlega wliczeniu do dochodu uprawniającego do innych świadczeń i dodatków. Ponadto świadczenie pieniężne jest zwolnione od podatku dochodowego od osób fizycznych.

- II. W dniu 14 września 2020 r. została opublikowana w Dzienniku Ustaw ustawa z dnia 14 sierpnia 2020 r. *o zmianie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych oraz niektórych innych ustaw*. Nowelizacja dała osobom posiadającym potwierdzony status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych, które pobierają emeryturę lub rentę inwalidzką albo rentę z tytułu niezdolności do pracy albo rentę rodzinną w kwocie niższej niż 3 046,29 zł brutto miesięcznie² prawo do otrzymania świadczenia wyrównawczego. Ponadto na mocy tej nowelizacji spod egzekucji wyłączono kwoty jednorazowej lub okresowej pomocy pieniężnej przyznawanej przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Nowelizacja umożliwiła także stowarzyszeniom zrzeszającym działaczy opozycji antykomunistycznej i osoby represjonowane z powodów politycznych ubieganie się o dotacje na realizację zadań opiekuńczych świadczonych na rzecz przedstawicieli środowiska działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych. Ponadto, na mocy przepisów ww. ustawy Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, na wniosek osoby uprawnionej – działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych, nabył możliwość zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego osoby niepodlegającej ubezpieczeniu społecznemu w Rzeczypospolitej Polskiej lub niepobierającej emerytury lub renty. Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego powstaje z dniem złożenia Szefowi Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych

¹ Nowelizacją ustawy z dnia 30 marca 2021 r. *o zmianie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych oraz niektórych innych ustaw* wyłączone zostało czasowe ograniczenie do lat 1936–1956 okresu podlegania represjom, za które należne jest świadczenie pieniężne.

² Warunki przyznania świadczenia wyrównawczego podane wg stanu obecnego.

FOT. MAREK BOBRAWSKI / RPRP

oświadczenia o niepodleganiu przepisom o systemie ubezpieczeń społecznych i braku innego tytułu do objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym, a wygasa z dniem ustania tych warunków. Osobom uprawnionym przyznano także ulgę taryfową w wysokości 50% przy przejazdach środkami komunikacji miejskiej oraz 51% na przejazdy w komunikacji krajowej środkami publicznego transportu zbiorowego, w tym kolejowego w 1 i 2 klasie pociągów osobowych i pociągów ekspresowych oraz autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej – na podstawie biletów jednorazowych oraz kolejowego w 2 klasie pociągów innych niż osobowe i pociągów ekspresowych – na podstawie biletów jednorazowych.

2021 rok

- I. W dniu 30 kwietnia 2021 r. została opublikowana w Dzienniku Ustaw ustawa z dnia 30 marca 2021 r. o zmianie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych oraz niektórych innych ustaw. Zmiany wprowadzone omawianą ustawą zwiększyły dostępność pomocy pieniężnej dla wszystkich Podopiecznych Urzędu, tj. kombatanów, ofiar represji, osób deportowanych do pracy przymusowej, żołnierzy-górników, cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych oraz dla działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych z powodów politycznych. Zwiększono częstotliwość przyznawania pomocy pieniężnej jednorazowej – pomoc pieniężna jednorazowa może być przyznana 2 razy w roku kalendarzowym. Podniesiono kryteria dochodowe przy pomocy jednorazowej oraz pomocy okresowej oraz podniesiono wysokość pomocy pieniężnej jednorazowej. Aktualnie: dla pomocy pieniężnej jednorazowej kryterium dochodowe osoby samotnie gospodarującej wynosi 290% najniższej emerytury, w przypadku osoby prowadzącej gospodarstwo domowe wspólnie z rodziną – 220% najniższej emerytury, gdy wnioskodawca pobiera rentę inwalidy wojennego lub wojskowego albo jest osobą całkowicie niezdolną do pracy oraz do

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda podpisał ustawę z dnia 30 marca 2021 roku o zmianie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych oraz niektórych innych ustaw, Pałac Prezydencki, 20 kwietnia 2021 r.

samodzielnej egzystencji kryterium dochodowe wynosi 350% najniższej emerytury.

Pomoc pieniężna okresowa może być przyznana, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej nie przekracza kwoty odpowiadającej 220% najniższej emerytury, dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 150% najniższej emerytury.

Pomoc pieniężna jednorazowa jest przyznawana do wysokości 150% najniższej emerytury, przy czym pomoc przeznaczona na pokrycie kosztów zakupu wyrobów medycznych jest przyznawana do wysokości 350% najniższej emerytury, a na dostosowanie pomieszczeń mieszkalnych do rodzaju niepełnosprawności jest przyznawana do wysokości 450% najniższej emerytury.

Pomoc pieniężna okresowa jest przyznawana do wysokości 100% najniższej emerytury miesięcznie.

Działaczom opozycji antykomunistycznej oraz osobom represjonowanym z powodów politycznych pozostającym w zatrudnieniu przysługuje dodatkowy 5-dniowy urlop w roku kalendarzowym. Wprowadzono także nowy sposób ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego w odniesieniu do okresów składkowych/uznanych za składkowe z tytułu prowadzonej działalności niepodległościowej/represji z powodów politycznych. Osobom, które udowodniły okres represji, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się biorąc za podstawę wymiaru składek, w danym roku kwotę przeciętnego wynagrodzenia, proporcjonalnie do okresu potwierdzonych represji, o ile jest to dla nich korzystniejsze od ustalenia tej podstawy na zasadach ogólnych, przewidzianych dla pozostałych ubezpieczonych. Tę samą regułę stosuje się odpowiednio do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy oraz odpowiednio do rent rodzinnych po ubezpieczonych.

Na podstawie nowelizacji wprowadzono możliwość zwolnienia działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych z powodów politycznych z opłat za pobyt w domu pomocy społecznej. Zwolnienie z opłat jest możliwe na wniosek lub z urzędu, całkowicie lub częściowo. Przy podejmowaniu decyzji o całkowitym albo częściowym zwolnieniu działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych z opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej albo o odmowie zwolnienia brane są pod uwagę możliwości i sytuacja finansowa gminy.

Nowelizacją uległo także rozszerzenie katalogu osób, które mogą skorzystać ze świadczenia pieniężnego przysługującego osobom zesłanym lub deportowanym przez władze ZSRR w latach 1937–1956 o osoby, których represje rozpoczęły się przed 1956 r. i trwały także w okresie późniejszym.

II. W dniu 1 października 2021 roku w Dzienniku Ustaw zostało opublikowane rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 18 września 2021 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie miejsc odosobnienia, w których były osadzone osoby narodowości polskiej lub obywatele polscy innych narodowości. Na mocy tego rozporządzenia rozszerzona została o obóz przejściowy w Pruszkowie lista miejsc odosobnienia, w których przebywanie w czasie II wojny światowej umożliwia uzyskanie uprawnień kombatanckich.

III. Ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 2430) o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych każda osoba, której do dnia 31 grudnia 2021 r. wydano decyzję o potwierdzeniu statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych, otrzymała jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 3000 zł. Świadczenie było wypłacane z urzędu, bez konieczności złożenia wniosku, do 31 marca 2022 roku.

13 lipca 2023 roku Sejm uchwalił zmianę ustawy z dnia 15 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych, przewidującą podniesienie wysokości comiesięcznego świadczenia pieniężnego dla działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych do kwoty stanowiącej równowartość najniższej emerytury, która obecnie wynosi 1.588,44 zł. Aktualnie świadczenie pieniężne jest wypłacane w kwocie 565,67 zł miesięcznie.

Więcej informacji na www.kombatanci.gov.pl

Wręczenie repliki szabli oficerskiej gen. Tadeuszowi Bieńkiewiczowi, 18 kwietnia 2018 r.

Najważniejsze zmiany w przepisach

- rozszerzenie okresu czynnej walki zbrojnej o niepodległość z 1956 r. na rok 1963 r., czyli gdy poległ ostatni Żołnierz Wyklęty – Józef Franczak;
- dodatkowe uprawnienia dla Sybiraków, osób deportowanych na przymusowe roboty w III Rzeszy, niewidomych cywilnych ofiar wojny, dla represjonowanych przez komunistów żołnierzy-górników, w tym prawo do świadczeń medycznych poza kolejnością i możliwość ubiegania się o wsparcie finansowe ze strony Urzędu;
- wprowadzenie świadczenia rekompensacyjnego dla Sybiraków wypłacanego w wysokości zależnej od okresu zesłania;
- przyznanie uprawnień osobom deportowanym przez Niemców po Powstaniu Warszawskim do obozu przejściowego w Pruszkowie (Dulag 121);
- zwiększenie środków przeznaczonych na pomoc jednorazową i okresową dla podopiecznych Urzędu i znacząca zmiana kryteriów ich przyznawania, a także jej częstotliwości, przez co stała się powszechniejsza;
- zrównanie uprawnień działaczy opozycji antykomunistycznej i represjonowanych w PRL z uprawnieniami kombatanatów wojennych, w tym przyznanie stałego comiesięcznego i dożywotniego świadczenia pieniężnego niezależnego od dochodów, ulgi na przejazdy komunikacyjne, prawo do świadczeń medycznych poza kolejnością, możliwość ubiegania się o pomoc finansową jednorazową i okresową ze strony Urzędu;
- nowe zasady naliczania wysokości emerytury (m.in. kapitału początkowego) dla działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych w PRL z powodów politycznych, których działalność niepodległościowa powodowała np. utratę pracy;
- wprowadzenie emerytalnego świadczenia wyrównawczego dla działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych w PRL z powodów politycznych, tak aby nie była niższa od emerytur ich dawnych prześladowców z komunistycznych organów bezpieczeństwa.

Uprawnienia działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych w PRL z powodów politycznych

Uprawnienia 2015 r.

- świadczenie pieniężne w kwocie 400 zł miesięczne, przyznawane z zastosowaniem kryteriów dochodowych, co do zasady na 12 miesięcy
- pomoc pieniężna tylko w formie pomocy jednorazowej, przyznawana nie częściej niż raz na 12 miesięcy
- pierwszeństwo do środowiskowej opieki socjalnej, w tym do uzyskania miejsca w dps
- możliwość korzystania z pomocy udzielanej przez samorząd terytorialny w zakresie udogodnień komunikacyjnych, świadczeń mieszkaniowych, kulturalnych, zdrowotnych i oświatowych

Uprawnienia 2023 r.

- świadczenie pieniężne w kwocie 567,67 zł miesięcznie (od września 2023 roku będzie to kwota 1588,44 zł), przyznawane decyzją szefa Urzędu bezwarunkowo, bezterminowo
- pomoc pieniężna jednorazowa, przyznawana nawet dwa razy w roku kalendarzowym
- pomoc pieniężna okresowa jest przyznawana na okres 6 miesięcy raz na 12 miesięcy
- pierwszeństwo do środowiskowej opieki socjalnej, w tym do uzyskania miejsca w dps oraz możliwość zwolnienia z opłaty za dps
- możliwość korzystania z pomocy udzielanej przez samorząd
- prawo korzystania poza kolejnością do świadczeń opieki zdrowotnej oraz usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach
- prawo korzystania z ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych bez skierowania lekarza ubezpieczenia zdrowotnego
- prawo do korzystania z ubezpieczenia zdrowotnego opłacanego przez szefa Urzędu
- prawo do dodatkowego 5-dniowego urlopu w roku kalendarzowym
- ulgi taryfowe na przejazdy środkami komunikacji miejskiej, krajowej publicznej transportu zbiorowego
- świadczenia wyrównawcze dla osób uprawnionych pobierających emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy albo rentę rodzinną w kwocie niższej niż 3046,29 zł brutto
- nowy sposób ustalania kapitału podstawowego oraz wysokości świadczeń emerytalnych w odniesieniu do okresów uznanych za składkowe

Inauguracja Rady do Spraw Działaczy Opozycji Antykomunistycznej oraz Osób Represjonowanych z Powodów Politycznych, Belweder, 19 marca 2018 r.

Sprawy o przyznanie uprawnień w latach 2016–2023

Liczba spraw o przyznanie poszczególnych uprawnień w latach 2016 – maj 2023 ^{1,2}									
Rodzaj wniosków	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Razem
Wnioski o przyznanie uprawnień określonych w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o <i>kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, w tym wnioski wdów i wdowców</i>	6293	4216	3305	2724	2047	2545	2452	726	24985
Wnioski o przyznanie świadczenia określonego w ustawie z dnia 31 maja 1996 r. o <i>osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR</i>	267	179	221	259	97	75	86	31	1215
Wnioski o przyznanie świadczenia pieniężnego na podstawie ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. o <i>świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom zesłanym lub deportowanym przez władze Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich</i>					16290	1111	171	34	17606
Wnioski składane na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o <i>emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych</i>	91	156	138	104	75	223	99	26	912
Wnioski składane na podstawie ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o <i>działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych</i>	1965	5093	5586	2349	1632	1678	1251	419	19973
Wnioski składane na podstawie ustawy z dnia 11 września 2015 r. o <i>zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych</i>	62	27	11	950	168	45	28	10	1301
Wnioski o zadośćuczynienie na podstawie ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o <i>zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956–1989</i>	9	3	3	9		1			25
Razem	8687	9674	9264	6395	20986	5678	4087	1246	65340

¹ Zestawienie nie uwzględnia wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy oraz wniosków składanych w trybach nadzwyczajnych itp.

² Zestawienie zostało sporządzone na podstawie danych wygenerowanych przez WI z bazy Tili

Szef Urzędu w rozmowie z por. Wandą Zdun podczas 78. rocznicy przekształcenia ZWZ w AK, 14 lutego 2020 r.

Nagroda Benemerenti

Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w 2023 roku został laureatem nagrody Benemerenti, przyznawanej przez Ordynariat Polowy Wojska Polskiego za zapewnianie niezbędnej pomocy walczącym o niepodległość Polski i ofiarom represji, pielęgnowanie pamięci o chwale polskiego oręża, działalność edukacyjną i formacyjną oraz współpracę z ordynariatem polowym w nadawaniu uroczystościom charakteru religijnego.

– *Wspomnienie chlubnych wydarzeń z dziejów walki o suwerenność Polski jest okazją do promowania niesfałszowanej historii i przypominania szlachetnych postaci, niejednokrotnie o życiorysach naznaczonych prawdziwym heroizmem – podkreślił w laudacji bp Wiesław Lechowicz. Życzył nam także – energii w budowaniu polskiego kodu kulturowego na fundamencie prawdy historycznej i w trosce o zasłużonych dla wolności i niepodległości naszej ojczyzny.*

Kilkoro pracowników Urzędu zostało uhonorowanych Medalem „Milito pro Christo” za zasługi dla duszpasterstwa wojskowego.

” Ważną zmianą wprowadzoną nowelizacją było, co do zasady, jednolite uregulowanie zasad przyznawania jednorazowej i okresowej pomocy pieniężnej dla wszystkich grup kombatanckich

Pomoc pieniężna dla podopiecznych

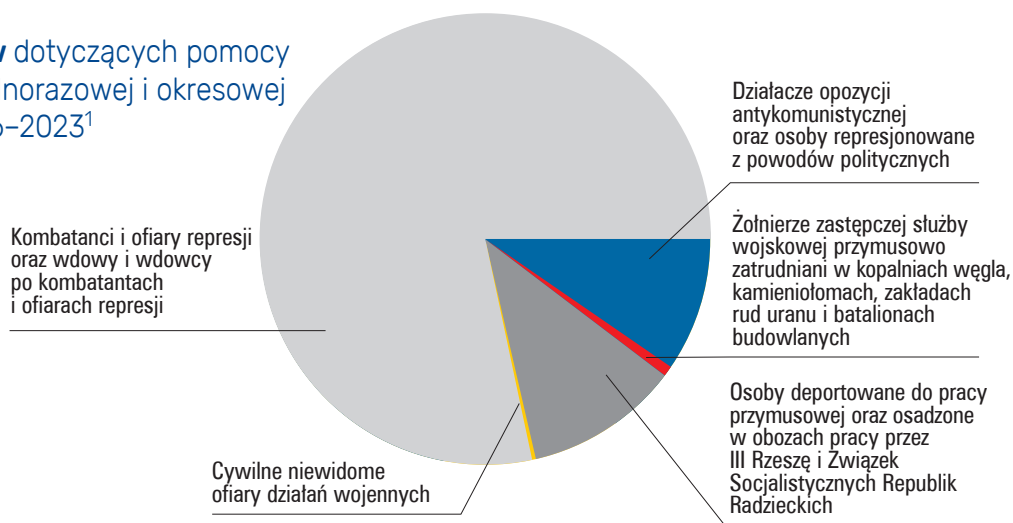
jednorazowa i okresowa w latach 2016–2023¹

Uprawnienia	Liczba spraw ¹	Liczba decyzji pozytywnych	Liczba osób, które otrzymały pomoc	
			jednorazową	okresową
Kombatanci i ofiary represji oraz wdowy i wdowcy po kombatantach i ofiarach represji	119382	111924	97325	2832*
Działacze opozycji antykomunistycznej oraz osoby represjonowane z powodów politycznych	14956	13468	7843	3213
Osoby deportowane do pracy przymusowej oraz osadzone w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich	16879	15273	10132	3097
Żołnierze zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych	792	650	423	170
Cywilne niewidome ofiary działań wojennych	39	28	24	1
RAZEM	152048	141343	115747	9313

¹ Zestawienie nie uwzględnia wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy oraz wniosków składanych w trybach nadzwyczajnych itp.

* Tylko kombatanci i ofiary represji

Liczba spraw dotyczących pomocy pieniężnej jednorazowej i okresowej w latach 2016–2023¹

Realizacja programów dodatkowych

W latach 2016–2023 Urząd ogłosił nowe dodatkowe programy pomocowe dla podopiecznych:

- dofinansowanie leczenia uzdrowiskowego;
- dofinansowanie zakupu aparatów słuchowych;
- dofinansowanie rehabilitacji domowej;
- „Rachunek wdzięczności” – program realizowany wspólnie z PGNiG dla Powstańców Warszawskich;
- „Bohaterowie naszej przyszłości” – program realizowany wspólnie z Fundacją Cultura Memoriae.

Liczba osób, które skorzystały z Programów dofinansowania leczenia uzdrowiskowego				
Lata	Kombatanci i ofiary represji	Osoby deportowane do pracy przymusowej oraz osadzone w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich	Żołnierze zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych	Cywilne niewidome ofiary działań wojennych
2020–2023	327	275	8	1
Liczba osób, które skorzystały z Programów dofinansowania zakupu aparatów słuchowych				
2021–2023	1490	560	63	2
Liczba osób, które skorzystały z Programu dofinansowania rehabilitacji domowej				
2023	11	3	0	0

- Program dofinansowania leczenia uzdrowiskowego dla działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych – 2442 osoby
- Liczba członków Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej, którzy skorzystali z pobytu w Centralnych Ośrodkach Sportu – 11 osób
- Liczba osób, które skorzystały z Programów dofinansowania zakupu wyrobów medycznych i aparatów słuchowych^{1,2} w latach 2017–2020 – 1887 osób
- Liczba osób, które skorzystały z Programów dofinansowania zakupu aparatów słuchowych w latach 2021–2023 – 2115 osób
- Liczba działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych z powodów politycznych, którzy skorzystali z Programu dofinansowania zakupu aparatów słuchowych – 582 osób
- Liczba osób, które skorzystały z Programu dofinansowania rehabilitacji domowej w 2023 roku – 14 osób

¹ W latach 2017–2019 Programy dofinansowania zakupu aparatów słuchowych dedykowane były wyłącznie członkom Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej

² Program dofinansowania wyrobów medycznych obowiązywał tylko w 2019 roku

„Rachunek wdzięczności” (program organizowany przez PGNiG S.A).

Uczestnikom wypłacono należności za paliwo gazowe w kwocie **900 zł rocznie**.

Łączna suma wypłat w programie wyniosła **1 300 875,61 zł**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Łącznie
Liczba wniosków	350	316	37	54	46	46	13	6	868
Potwierdzono status	279	273	32	40	24	28	3	2	681

„Bohaterowie naszej przyszłości”

(program organizowany przez Fundację Cultura Memoriae).

Uczestnik programu otrzymał **jednorazowe wsparcie finansowe w kwocie 850 zł**.

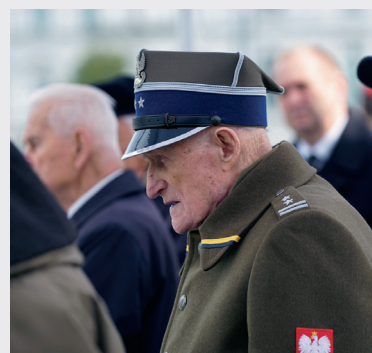
Łączna suma wypłat w programie wyniosła: **481 950, 00 zł**

	2018	2019	Łącznie
Liczba wniosków	576	43	619
Potwierdzono status	532	35	567

W Domu Kultury w Międzyzdrojach szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych Jan Józef Kasprzyk uhonorował Medalami „Pro Patria” i „Pro Bono Poloniae” kombatantów, uczestników wyjazdu wypoczynkowo-rehabilitacyjnego V edycji „Wakacje dla Bohatera” oraz organizatorów projektu zaangażowanych w niesienie im pomocy, 15 maja 2021 r.

„ To niezwykle ważne, by ci, którzy walczyli o niepodległą i suwerenną Polskę, nie byli sami. O naszych bohaterów narodowych musimy dbać każdego dnia – oni ryzykowali swoim życiem i zdrowiem, abyśmy mogli być wolni. Dziś my okazujemy im wdzięczność poprzez opiekę i pomoc

szef Urzędu Jan Józef Kasprzyk

Dotacje 2016–2023

W ramach Otwartych Konkursów Ofert w latach 2016–2023 Urząd sfinansował lub dofinansował wiele przedsięwzięć upamiętniających walkę o wolność i suwerenność Rzeczypospolitej Polskiej, udzielając na ich realizację dotacji celowych.

Rodzaj zadania publicznego	Liczba dotowanych przedsięwzięć									Ogólna kwota (w zł)
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2016-2023	
Audiobooki	4		1	2	1		2		10	119 590,49
Realizacja notacji filmowych	6	7	10	7	12	11	8	5	66	1 412 148,12
Przedsięwzięcia filmowe	19	17	13	13	15	20	7	11	115	2 579 595,97
Festiwale filmowe		2	2			1			5	78 000,00
Uroczystości krajowe	24	45	38	34	33	19	31	36	260	2 313 226,87
Uroczystości za granicą	9	18	21	32	2	4	13	11	110	2 060 466,11
Rajdy	2	9	4	10	5	1	2	8	41	350 113,59
Pomniki	2	1	1			1	1	1	7	68 000,00
Tablice	1		2	2	3	1	1	1	11	57 801,65
Sztandary					1			1	2	16 000,00
Medale	1	1				1	1	1	5	34 699,15
Konkursy	3	5	5	6	2		1	5	27	198 792,66
Projekty dokumentacyjne	1	5	1	1	2	3	4	4	21	266 944,00
Konferencje	2	9	6	10	7	2	1	5	42	291 088,82
Koncerty	2	7	4	5	10	6	9	13	56	841 470,89
Festiwale							2		2	39 356,84
Gry miejskie		1				1		1	3	19 507,32
Lekcja historii								1	1	20 000,00
Wystawy		6		2	4	4	2	2	20	240 922,98
Spektakle		1					3		4	91 000,00
Rekonstrukcje	1	7	7	8		4	2	1	30	245 741,35
Strony internetowe	2	3	3	1					9	94 100,00
Publikacje	54	42	34	34	33	23	21	23	264	2 516 384,24
Periodyki		3	6	4	4	5	6	4	32	115 381,03
Ogółem	133	188	158	171	134	107	117	134	1 142	14 070 332,08

W latach 2020–2021 w ramach dwóch Otwartych Konkursów Ofert Urząd sfinansował lub dofinansował przedsięwzięcia realizowane przez organizacje pozarządowe, które wsparły kombatantów z całej Polski w czasie epidemii.

W roku 2020 dofinansowane zostały 22 przedsięwzięcia na kwotę 1 874 984,62 zł, a rok później 36 na kwotę 1 494 931,61 zł.

Środki z dotacji celowych przeznaczono na zakup codziennych posiłków wraz z kosztami ich dostarczenia dla kombatantów i osób represjonowanych, koszty okresowego dostarczenia zestawów niezbędnych artykułów spożywczych i produktów codziennego użytku dla kombatantów i osób represjonowanych czy zakup środków osobistej ochrony sanitarnej, takich jak np. rękawiczki jednorazowego użytku, maseczki ochronne, odzież ochronna (zarówno dla kombatantów, jak i przedstawicieli podmiotu realizującego zadania opiekuńcze).

Urząd kontynuował też formę pomocy kombatantom w postaci zapewnienia opieki kombatantom i innym osobom uprawnionym. W 2020 roku dotowano 2 przedsięwzięcia na łączną kwotę 79 402,19 zł.

W latach 2022–2023 Urząd podjął istotne dla środowiska kombatanckiego, działaczy opozycji antykomunistycznej oraz innych uprawnionych działania, które skierowane były na zapewnienie pomocy w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych.

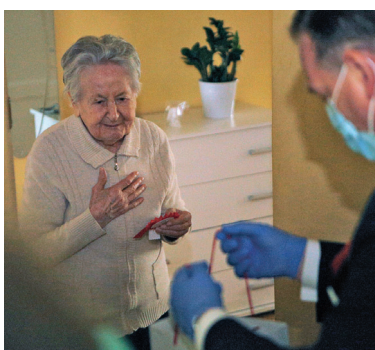
W roku 2022 dofinansowano 4 przedsięwzięcia na kwotę 242 012,41 zł, a rok później 2 przedsięwzięcia na kwotę 100 000 zł.

Środki z dotacji celowych zostały przeznaczone na dofinansowanie usług opiekuńczych, które miały na celu: opiekę higieniczną, pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych lub w zakupie niezbędnych leków zaleconych przez lekarza, pomoc w załatwianiu spraw osobistych, pomoc w czynnościach życia codziennego, pomoc w dotarciu do podmiotów prowadzących działalność leczniczo-rehabilitacyjną.

W okresie pandemii Urząd dofinansował akcję dostarczania posiłków dla kombatantów i osób represjonowanych. Codziennie setki wolontariuszy rozwoziło ciepły posiłek do kilkunastu tysięcy podopiecznych Urzędu w całej Polsce. Łącznie na ten cel przeznaczono blisko trzy i pół miliona złotych

Dotacje 2016-2023

Upamiętnienia – statystyka

Rolą Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych jest także troska o zachowanie pamięci o walce i męczeństwie narodu polskiego. W latach 2016–2023 zorganizowaliśmy ponad tysiąc (1016 w kraju i 71 zagranicą) uroczystości upamiętniających polską drogę do Niepodległości. Miały one charakter międzypokoleniowy, a w przypadku uroczystości zagranicznych także wymiar międzynarodowy. Współorganizowaliśmy także rajdy i marsze upamiętniające bohaterów narodowych, konkursy wiedzy i konferencje naukowe, a także jubileusze stowarzyszeń i związków kombatanckich.

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Uroczystości rocznicowe bitew oraz innych wydarzeń historycznych	polskie	154	144	128	76	68	105	215	108
	zagraniczne	12	10	12	21	2	3	5	6
Narodowe Dni Pamięci		1	3	4	4	4	4	4	4
Odstąpienie tablic memoratywnych		2	0	0	8	1	2	3	3
Jubileusze stowarzyszeń i związków kombatanckich		5	2	2	6	4	3	4	2
Konferencje naukowe, festiwale i koncerty		8	7	6	6	2	5	8	7
Konkursy z zakresu wiedzy historycznej		2	2	2	2	2	1	2	1
Krajowe i zagraniczne wyjazdy przedstawicieli środowisk kombatanckich i działaczy opozycji antykomunistycznej		14	14	16	~30	3	7	11	8
Rajdy i marsze upamiętniające bohaterów narodowych		4	4	7	10	3	1	4	5
Kino Weterana Walk o Niepodległość		2	1	4	2	0	0	0	0
Wydawnictwa „Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza”		0	0	0	1	1	1	2	1

Dzień Weterana

W hołdzie bohaterskim Obrońcom Ojczyzny 1939 roku oraz wszystkim, którzy podczas II wojny światowej walczyli o wolność i niepodległość naszego kraju, corocznie, 1 września w Warszawie odbywają się organizowane przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych uroczyste obchody Dnia Weterana Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej. W wydarzeniu uczestniczą delegacje władz państwowych i samorządowych, a także przedstawiciele środowisk kombatanckich, weterani, działacze opozycji antykomunistycznej oraz mieszkańcy stolicy.

Światowy Zjazd Weteranów Walk o Niepodległość RP

W Światowym Zjeździe Weteranów Walk o Niepodległość RP, który odbył się w dniach 1–2 września 2018 roku w Warszawie uczestniczyło ponad 300 kombatantów z kraju i z 14 państw z czterech kontynentów.

Zjazd Narodowym Patronatem objął prezydent Andrzej Duda.

– *My, weterani walk o niepodległość przybyliśmy do Warszawy z różnych stron, by jeszcze raz przypomnieć o drogiej nam dewizie, zapisanej na wojskowych sztandarach. Bóg, Honor, Ojczyzna – te hasła mieliśmy przed oczyma, walcząc w kraju i w odległych od niego rejonach, w regularnych oddziałach i w organizacjach podziemnych, w okopach i na barykadach. Nie oszczędzaliśmy się, wiedząc, w jak ważnych walkach o Niepodległość wystąpiliśmy. Pamiętaliśmy o czasach rozbiorów, gdy Polskę wymazano z mapy Europy. Druga wojna światowa ukazała nową skalę zagrożeń, uderzających w podstawy egzystencji całego narodu – fragment Przesłania Weteranów Walk o Niepodległość RP do młodego pokolenia Polaków przez przedstawicieli środowisk kombatantów i osób represjonowanych „ich młodym duchowym spadkobiercom i kontynuatorom tradycji” odczytany przed Grobem Nieznanego Żołnierza przez sędziego Bogusława Nizieńskiego, przewodniczącego Rady do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych przy Szeffie Urzędu.*

Weterani uczestniczyli w mszy św. w Katedrze Polowej Wojska Polskiego modląc się w intencji poległych, zmarłych i żyjących towarzyszy broni. Główne uroczystości odbyły się na pl. marszałka Józefa Piłsudskiego, w kwaterze Żołnierzy Września 1939 na warszawskich Powązkach Wojskowych, a także przed pomnikiem Czynu Zbrojnego Polonii Amerykańskiej.

FOT. KRZYSZTOF SITKOWSKI / KRPP

Pamięć o walce o niepodległość w latach 1863-1921

Nasze doświadczenie historyczne, zwłaszcza ostatnich 300 lat, pokazuje, że w każdej chwili, kiedy traciliśmy niepodległość czyniliśmy wszystko, również narażając zdrowie i życie, by ją odzyskać. Czymże jest bowiem życie jednostki wobec życia wspólnoty, jaką jest Naród i Państwo. Tak rozumieci swoją misję dziejową Ci, którzy 160 lat temu poszli bić się o wolność, poszli bić się o niepodległą Polskę.

Jan Józef Kasprzyk w 160. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego, 22 stycznia 2023 r.

155. rocznica wybuchu Powstania Styczniowego, Wąchock, 21 stycznia 2018 r.

Uroczystości upamiętniające 156. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego przy Górze Powstania 1863 roku na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie, 22 stycznia 2019 r.

Corocznie od 2017 r. symbolicznie oddajemy hołd Matkom Polskich Żołnierzy w Dzień Matki składając kwiaty na grobach Jadwigi Zarugiewicz i ppłk Aleksandry Zagórskiej

Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wraz ze strzelcami w 99. rocznicę bitwy pod Zadwórzem oddali hołd poległym składając kwiaty i zapalając znicze przed pomnikiem ku ich czci, a także upamiętnili bohaterów „polskich Termopil” na lwowskim cmentarzu „Orląt”, 17 sierpnia 2019 r.

Oleandry w Krakowie, apel rozpoczynający Marsz I Kompanii Kadrowej. Komendant Marszu Dionizy Krawczyński składa meldunek o gotowości do wymarszu, 6 sierpnia 2022 r.

Obchody 155. rocznicy urodzin Marszałka Józefa Piłsudskiego, Wilno, 4 grudnia 2022 r.

– Wileńska Rossa. Tu, po raz pierwszy od 1939 r., Wojsko Polskie salwą honorową uczciło pamięć Marszałka oraz tych, którzy razem z nim wyrąbali granice Rzeczypospolitej. Ostra Brama, Rossa, Powiewiórka, Zułów, Troki. „Przełomowe” i „historyczne” – tymi słowami obchody 150. rocznicy urodzin Marszałka Józefa Piłsudskiego na Liwie, zorganizowane przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, podsumował Jan Józef Kasprzyk

Obchody śmierci płk. Leopolda Lisa-Kuli. W uroczystościach wziął udział mjr Otton Hulacki – członek lwowskiego Związku Strzeleckiego i uczestnik walk o Monte Cassino, 7 marca 2019 r.

– Pod Kostiuchnówką Legioniści zobaczyli czym jest dramat i tragizm wojny. Nigdy wcześniej nie spotkali się z aż tak zaciekłym atakiem wroga, ale trwali. Trwali, bo mieli tę samą niewzruszoną wiarę w Polskę, jaka była ich udziałem w Oleandrach dwa lata wcześniej. Ich męstwo zostało docenione zarówno przez ówczesnych naszych sojuszników, ale i przez przeciwników. Byli nieugięci, bo mieli ten pancierz wiary w Polskę – przypomniał Jan Józef Kasprzyk podczas obchodów 100. lecia bitwy pod Kostiuchnówką, pierwszych po 1939 r.

– 100 lat temu, tu w Ossowie wojska polskie zatrzymały pochód bolszewików. Na szali była nie tylko suwerenność Rzeczypospolitej, ale losy Europy – przypomniał 15 sierpnia 2020 r. o znaczeniu Wiktorii 1920 roku Jan Józef Kasprzyk w 100. rocznicę bitwy. Złożył także kwiaty przy Krzyżu Pamięci ks. Ignacego Skorupki i mogiłach bohaterów walk z 1920 r.

Zakończenie Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej, Kielce 2019 r.

Pamięć o walce i męczeństwie narodu polskiego w latach 1939-1956

Jako pierwszy kraj w Europie i na świecie trafnie zdiagnozowaliśmy zło uosabiane przez III Rzeszę i Związek Sowiecki. Postanowiliśmy się temu złu przeciwstawić. Walczyliśmy mężnie i dzielnie, ale walczyliśmy w osamotnieniu. Wtedy wolnemu światu, naszym sojusznikom zabrakło odwagi, aby przeciwstawić się złu we wrześniu 1939 roku. Gdyby tej odwagi nie zabrakło, wojna trwałaby kilka tygodni, może najwyżej kilka miesięcy. I ludzkość nie zapłaciłaby tak strasznej daniny krwi. Bo odwaga jest cechą, dzięki której pokolenia mogą żyć w pokoju i spokoju.

Jan Józef Kasprzyk podczas obchodów Dnia Weterana Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej, 1 września 2022 r.

73. rocznica wyzwolenia obozu w Ravensbrück, 22 kwietnia 2018 r.

Uroczystość przed Willą Jasny Dom, dawnym areszcie Informacji Wojskowej, miejscu kaźni polskich bohaterów, 27 lutego 2019 r.

Wraz z weteranami i działaczami opozycji antykomunistycznej upamiętniliśmy 75. i 80. rocznicę śmierci generała Władysława Sikorskiego oraz towarzyszących mu osób w katastrofie lotniczej na Gibraltarze

Obchody 75. rocznicy zbrodni dokonanej przez ukraińskich nacjonalistów na ludności polskiej w Hucie Pieniackiej. Szef Urzędu oddał hołd Polakom zamordowanym 28 lutego 1944 r. w miejscu, gdzie obecnie stoi pomnik upamiętniający ofiary, a 75 lat temu znajdowała się polska wieś Huta Pieniacka, 24 lutego 2019 r.

Odsłonięcie Pomnika Batalionów Chłopskich, 8 października 2019 r.

Prezes Polskiego Towarzystwa Sprawiedliwych wśród Narodów Świata Anna Stupnicka-Bando odznaczona Medalem „Pro Bono Poloniae” przez szefa UdSKIOr Jana Józefa Kasprzyka podczas III Ogólnopolskiego Zjazdu Polaków Ratujących Żydów, 17 października 2018 r.

III Ogólnopolski Zjazd Polaków Ratujących Żydów, Rzeszów i Markowa, 17–19 marca 2018 r.

Spotkanie prezydenta Izraela Reuvena Rivlina z polskimi Sprawiedliwymi podczas IV Zjazdu Polaków Ratujących Żydów pod okupacją niemiecką, Jerozolima, 16 października 2019 r.

Uroczystości upamiętniające 83. rocznicę śmierci legendarnego mjr. Henryka Dobrzańskiego ps. Hubal

73. rocznica wyzwolenia obozu w Holiszowie, 5 maja 2018 r.

Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych jest organizatorem obchodów Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II RP

Msza św. na Placu Krasieńskich w przededniu rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, 31 sierpnia 2021 r.

Obchody 80. rocznicy przekształcenia ZWZ w Armię Krajową, 14 lutego, 2022 r.

Uchonorowanie Medalem „Pro Bono Poloniae” weterana Narodowych Sił Zbrojnych por. Henryka Ateborskiego, Pl. marszałka Józefa Piłsudskiego, 8 sierpnia 2019 r.

Uroczystości upamiętniające żołnierzy Zgrupowań Partyzanckich Armii Krajowej „Ponury”, Wykus, 15 czerwca 2019 r.

Największe dotychczas obchody rocznicowe operacji „Ostra Brama” zorganizował Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych i Ambasada RP w Wilnie. W dniach 6–8 lipca 2019 r. ostatni uczestnicy tamtych wydarzeń, przedstawiciele polskich władz, żołnierze WP, opozycjoniści, harcerze, strzelcy oraz rodacy przybyli z Polski, Litwy i Białorusi. Uroczystości odbywały się w Skorbucianach, Boguszach, Kalwarii Wileńskiej oraz w Wilnie

Szef Urzędu z Zofią Optułowicz, córką rtm. Witolda Pileckiego podczas uroczystości upamiętniających 75. rocznicę jego śmierci

95-lecie Związku Sybiraków i uroczystości pod pomnikiem Poległym i Pomordowanym na Wschodzie, 29 czerwca 2023 r.

Na szlaku żołnierzy „pancerniaków” gen. Stanisława Maczka

Szlak bojowy żołnierza 1. Polskiej Dywizji Pancernej był szlakiem wolności nie tylko dla Polaków, ale i wszystkich mieszkańców Starego Kontynentu. 1. Polska Dywizja Pancernaniosła na swoich skrzydłach wolność Francuzom, Belgom, Holendrom. Nie przegrała żadnej bitwy, a zawsze walczyła po rycersku. Bez jej czynu zbrojnego i geniuszu jej dowódcy gen. Stanisława Maczka nie byłoby wolnej Europy. Bez czynu zbrojnego Polaków nie byłoby wolnego świata.

Jan Józef Kasprzyk podczas uroczystości upamiętniającej 80. rocznicę sformowania 1. Dywizji Pancernej na terenie Szkocji, Warszawa 24 lutego 2022 r.

Spotkanie Pancerniaków z parą prezydencką w Bredzie, 29 października 2019 r.

Otwarcie wystawy „Polskie Skrzydła” w Brukseli, 28 stycznia 2019 r.

Kapitan Edmund Semrau przekazuje sztandar harcerzom z 100 PDH, Mont Ormel, sierpień 2019 r.

Maczkowcy wjeżdżają do Bredy, 29 października 2019 r.

Obchody 78. rocznicy bitwy pod Falaise na Polskim Cmentarzu Wojennym w Langannerie. Delegacja z Janem Józefem Kasprzykiem na czele i przedstawicielami władz Francji i francuskiej Polonii wzięła udział w mszy św. w intencji gen. Stanisława Maczka i jego żołnierzy, 21 sierpnia 2022 r.

Szlakiem 2. Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa

Żołnierze 2. Korpusu Polskiego 75 lat temu z armii niewolników stali się armią, która w zwycięskim pochodzie maszerowała przez Półwysep Apeniński, niosąc wolność narodowi włoskiemu. Tak potoczyły się losy Rzeczypospolitej i tamtego pokolenia, że do Polski musieli odbyć bardzo długą drogę, wielu z nich do Polski nie doszło.

Jan Józef Kasprzyk, Ankona 19 lipca 2019 r.

Anna Maria Anders wraz z delegacją składa wieniec na grobie rodziców, Polski Cmentarz Wojenny na Monte Cassino, 18 maja 2022 r.

Uroczystość na Polskim Cmentarzu Wojennym, delegacja weteranów 2. Korpusu Polskiego składa wieniec w hołdzie poległym współpracownikom broni, Loretto, 17 lipca 2018 r.

Piedimonte San Germano, 17 maja 2018 r.

Weterani składają wieniec z polską parą prezydencką oraz prezydentem Republiki Włoskiej Sergio Mattarella, Polski Cmentarz Wojenny na Monte Cassino, 18 maja 2019 r.

Jan Józef Kasprzyk wręcza pamiątkowy gawerton weteranowi 2. KP kpt. Władysławowi Dąbrowskiemu podczas obchodów 78. rocznicy bitwy o Monte Cassino, 18 maja 2022 r.

Szef Urzędu wraz z biskupem polowym WP Wiesławem Lechowiczem, ewangelickim biskupem polowym Marcinem Makułą i kapelanami WP oraz harcerzami ZHP i ZHR zapala znicze na grobie abp. gen. Józefa Gawliny, bp. polowego WP, Polski Cmentarz Wojenny na Monte Cassino, 18 maja 2022 r.

Pamięć o walce i męczeństwie narodu polskiego w latach 1956–1989

Państwo zaryzykowali swoje zdrowie, życie, kariery, rozwój na rzecz wspólnoty jaką jest Naród i Państwo. Poświęciliście wszystko, aby te pokolenia, które przyjdą po Was mogły cieszyć się tym najpiękniejszym darem jakim jest Wolność i Niepodległość. Jesteście prawdziwymi spadkobiercami wcześniejszych pokoleń, które musiały bić się o wolność z bronią w ręku – zaczynając od Konfederacji Barskiej, kończąc na Powstaniu Antykomunistycznym Żołnierzy Niezłomnych.

Jan Józef Kasprzyk podczas spotkania z działaczami opozycji antykomunistycznej i osobami represjonowanymi z powodów politycznych, 15 grudnia 2021 r.

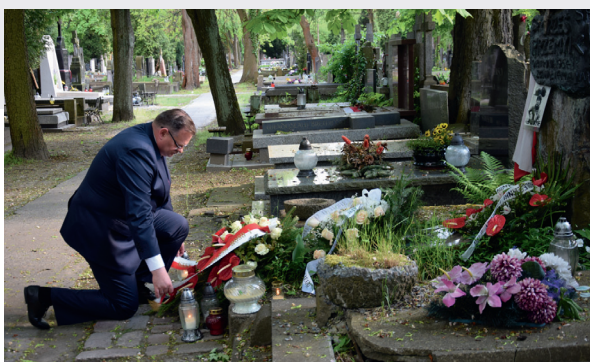
FOT. IPRIM

Spotkanie kobiet internowanych w stanie wojennym z premierem Mateuszem Morawieckim, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, 20 grudnia 2017 r.

Spotkanie ze środowiskami działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych lat 1956–1989, Katowice, 12 czerwca 2023 r.

Szef UdSKIOR składa kwiaty na grobie Grzegorza Przemyska w 40. rocznicę jego śmierci, Powązki Wojskowe, 14 maja 2023 r.

Obchody 41. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego. Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych Jan Józef Kasprzyk wraz z działaczami opozycji antykomunistycznej i osobami represjonowanymi z powodów politycznych uczestniczył w uroczystym odsłonięciu i poświęceniu repliki Krzyża Wolności i Solidarności umieszczonej w Bursztynowym Ołtarzu Ojczyzny w Bazylice św. Brygidy, Gdańsk 13 grudnia 2022 r.

Posiedzenie Rady do Spraw Działaczy Opozycji Antykomunistycznej oraz Osób Represjonowanych z Powodów Politycznych, 20 czerwca 2022 r.

Obchody 45. rocznicy radomskiego protestu robotniczego w czerwcu 1976 r. Jan Józef Kasprzyk wspólnie z Zofią Romaszewską wręczył odznaczenia państwowe i resortowe członkom Stowarzyszenia Radomski Czerwiec '76. Stanisław Kowalski, przewodniczący Stowarzyszenia został odznaczony medalem 100-lecia Odzyskanej Niepodległości, Radom, 25 czerwca 2021 r.

Uroczystość uhonorowania Medalami „Pro Patria” najbardziej zasłużonych członków Stowarzyszenia Społecznego Grudzień '70/Styczeń '71, Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie, 17 maja 2021 r.

Podczas Zjazdu Kobiet Internowanych w Stanie Wojennym odsłonięto tablicę poświęconą ich pamięci, Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL, 4 czerwca 2022 r.

Złożeniem kwiatów na grobie bł. ks. Jerzego Popiełuszki rozpoczęto Posiedzenie Rady do Spraw Działaczy Opozycji Antykomunistycznej i Osób Represjonowanych z Powodów Politycznych, Warszawa, 24 maja 2018 r.

Przedświąteczne spotkania z kombatantami i działaczami opozycji antykomunistycznej oraz osobami represjonowanymi z powodów politycznych

Corocznie, z wyjątkiem lat pandemicznych, szef UdSKIOR Jan Józef Kasprzyk spotyka się z kombatantami, ofiarami represji powojennych i działaczami opozycji antykomunistycznej oraz osobami represjonowanymi z powodów politycznych przy wigilijnym stole. W czasie przedświątecznym odwiedza też kombatantów mieszkających w domach pomocy społecznej, by złożyć im życzenia i podzielić się opłatkiem.

W naszym trudnym doświadczeniu historycznym spotkania przy wigilijnym stole były bardzo różne. Nie zawsze gościł na nim biały opłatek. Wy, Weterani walk o niepodległość Polski, którzy przeżyliście straszliwy czas II wojny światowej i represji powojennych, najlepiej wiecie, jak należy cenić to, że do stołu wigilijnego może zasiąść rodzina. Wielu spośród Was, zamiast białym opłatkiem, musiało dzielić się czarnym chlebem w więzieniach, obozach, łagrach i ubeckich kazamatkach. Przeżywaliście wigilie Świąt Bożego Narodzenia, jak i same Świąta, z dala od rodziny i Ojczyzny, w niepewności i lęku o losy najbliższych. Wasze pokolenie dobrze wie, czym jest wolność i jak ją trzeba cenić

Wigilijne spotkanie szefa Urzędu z weteranami walk o niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej, 9 grudnia 2022 r.

Świąteczne spotkanie z działaczami opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych, 15 grudnia 2021

Jubileusze

– Nasza misja to przejąć sztandar niepodległości od tych, którzy nieśli go przez lata dumnie i wysoko, nieść dumnie i wysoko teraz i przekazać go kolejnym pokoleniom tak, aby naród trwał a Rzeczpospolita była wieczna – podkreślił szef Urzędu, pamiętając o dniach szczególnych dla kombatantów. Wszystkim naszym podopiecznym życzymy 200 lat!

100. rocznica urodzin mjr. Stanisława Szura, 19 października 2020 r.

Jubileusz 95. rocznicy urodzin sędziego Bogusława Nizieńskiego, Belweder, 2 marca 2023 r.

104. rocznica urodzin mjr Marii Mireckiej-Loryś, 13 lutego 2020 r.

108. rocznica urodzin płk. Kazimierza Klimczaka, 15 lutego 2022 r.

100. rocznica urodzin gen. bryg. Jana Podhorskiego ps. Zygzak, Poznań, 18 czerwca 2021 r.

90. rocznica urodzin Jadwigi Chruściel, 25 czerwca 2018 r.

Wykaz wyróżnień za lata 2016–2023

Rodzaj wyróżnienia	Zestawienie liczbowe osób uhonorowanych							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ordery i odznaczenia państwowe	64	113	124	60	35	50	82	15
Krzyż Zesłańców Sybiru		30		31	18	20	2	5
Medale Stulecia Odzyskanej Niepodległości				157	55	25	540	
Weryfikacja orderów i odznaczeń wojennych	9	8	16	6	6	6	6	4
Pierwszy stopień oficerski podporucznika	23		25	20	16	7	12	10
Stopień generała brygady						1		
Kolejne stopnie oficerskie	62	124	180	121	64	34	40	12
Mianowania pośmiertne	24	30	31	61	41	95	103	15
Mianowanie pośmiertne – Katyń	3	3	3	3	6			
Patent i Odznaka „Weteran Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny”	9 (7+2)	13 (9+4)	11 (9+2)	12 (8+4)	7 (5+2)	4 (3+1)	4 (3+1)	5 (5+1)
Medale Szefa Urzędu:	1427	1189	1008	1173	614	826	936	488
„Pro Bono Poloniae”			88	271	101	195	176	90
„Pro Memoria”	7							
„Pro Patria”	1262	1084	867	858	481	619	748	395
„Obrońcy Ojczyzny 1939–1945”	158	105	53	44	32	12	12	3

W latach 2016–2023 uhonorowano

Orderami i odznaczeniami państwowymi	543 osób
Krzyżem Zesłańców Sybiru	106
Zweryfikowano ordery i odznaczenia wojenne	61
Medalami Stulecia Odzyskanej Niepodległości	777
Pierwszym stopniem oficerskim podporucznika	113
Mianowanie na stopień generała	1
Kolejnym stopniem oficerskim	637
Mianowano pośmiertnie	400
Mianowano pośmiertnie – Katyń	18
Patentem i Odznaką „Weteran Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny”	65
Medalem „Pro Memoria”	7
Medalem „Pro Patria”	6314
Medalem „Pro Bono Poloniae”	921
Medalem „Obrońcy Ojczyzny 1939–1945”	419

Medal „Pro Bono Poloniae”

Pierwsze Medale zostały wręczone 2 września 2018 roku na scenie Teatru Polskiego podczas uroczystości kończących dwudniowy Światowy Zjazd Weteranów Walk o Niepodległość RP.

Medal „Pro Bono Poloniae” ustanowiony zarządzeniem Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z 25 czerwca 2018 roku dla upamiętnienia 100. rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości przyznawany jest osobom (fizycznym oraz prawnym) w uznaniu szczególnych zasług w upowszechnianiu wiedzy o historii walk niepodległościowych, krzewieniu postaw patriotycznych w polskim społeczeństwie, a także kultywowaniu oraz popularyzacji poza granicami Kraju wiedzy o tradycjach niepodległościowych

Odnakę nadaje Szef UdSKIOR z własnej inicjatywy lub na wniosek władz naczelnych ogólnopolskich organizacji kombatanckich, organów administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego, a także kierowników polskich placówek dyplomatycznych. Aktu dekoracji dokonuje Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, upoważniony pracownik Urzędu lub przedstawiciel innego organu administracji rządowej lub samorządowej szczebla wojewódzkiego w czasie uroczystości o charakterze państwowym, patriotycznym lub rocznicowym. Nadanie medalu potwierdza się legitymacją, wręczaną łącznie z odznaczeniem.

Odnaka nie jest nadawana pośmiertnie oraz osobom, o których mowa w art. 21 ust. 2 Ustawy z 24 stycznia 1991 o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz osobom, które w latach 1957–1989 prowadziły działalność skierowaną przeciwko organizacjom i członkom opozycji antykomunistycznej, działając w strukturach aparatu partyjno-państwowego, w tym w organach lub formacjach bezpieczeństwa, bądź z nimi współpracując lub popełniły czyn nie licujący z godnością obywatela polskiego.

Odnaczenie ma formę metalowego krążka o średnicy 38 mm, fakturowanego, srebrzonego i oksydowanego.

Autorem projektu medalu jest Robert Szydlik.

Medal należy nosić zawieszony na wstążce na lewej piersi, po orderach i odznaczeniach państwowych, przed Medalem „Pro Patria”.

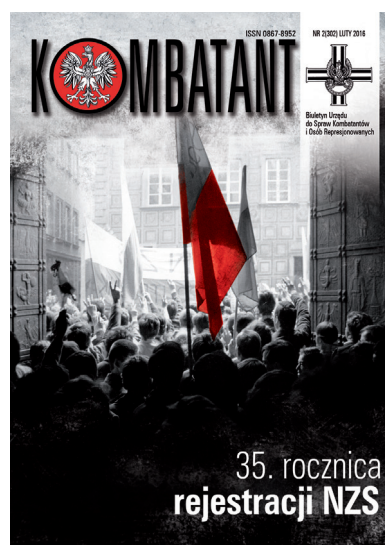

Biuletyn „Kombatant”

KOMBATANT

Przez osiem lat wydaliśmy 86 numerów biuletynu „Kombatant”, w tym wydania specjalne poświęcone m.in. 100. rocznicy bitwy warszawskiej, 75. rocznicy bitwy o Monte Cassino, 40. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego czy marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu z okazji 150. rocznicy urodzin. Do wielu wydań załączaliśmy tematyczne inserty z notacjami, filmami czy okazjonalnymi dodatkami. Wszystkie numery archiwalne dostępne są na naszej stronie www.kombatanci.gov.pl

Wydawnictwa książkowe

To tylko niektóre pozycje wydawnicze dofinansowane przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w latach 2016–2023.

Informacje o konkursach ofert na www.kombatanci.gov.pl

Do młodego pokolenia Polaków

My, weterani walk o Niepodległość, przybyliśmy do Warszawy z różnych stron, by jeszcze raz przypomnieć o drogiej nam dewizie, zapisanej na wojskowych sztandarach. Bóg, Honor, Ojczyzna – te hasła mieliśmy przed oczyma, walcząc w kraju i w odległych od niego rejonach, w regularnych oddziałach i w organizacjach podziemnych, w okopach i na barykadach. Nie oszczędzaliśmy się, wiedząc, w jak ważnych walkach o Niepodległość wystąpiliśmy. Pamiętaliśmy o czasach rozbiorów, gdy Polskę wymazano z mapy Europy. Druga wojna światowa ukazała nową skalę zagrożeń uderzających w podstawy egzystencji całego narodu.

Jesteśmy żołnierzami, nigdy nie popadaliśmy w fatalizm, nie baliśmy się wyzwań i potrafiliśmy wychodzić obronną ręką z najgorszych opresji. Wierzymy, że u źródeł każdego zwycięstwa stoi wola i chęć działania. Sto lat temu Polacy wybili się na Niepodległość, gdyż bardzo tego pragnęli, dwa lata później zbiorowym wysiłkiem ocalili kraj przed najazdem bolszewików. Podczas drugiej wojny światowej i w okresie powojennym, gdy na Polskę spadły kolejne ciosy, my, wzorem poprzedników stanęliśmy do walki, spełniliśmy obowiązek z poczuciem, że bronimy słusznej sprawy.

Wojna rzuciła wielu z nas na obcą ziemię, ale my nie wyrzuciliśmy Ojczyzny z naszych serc. Nikt nas nigdy nie zwolnił ze służby dla Rzeczypospolitej. Doczekaliśmy chwili, gdy Polska znalazła się w gronie niepodległych i suwerennych państw.

Dziś, bogaci doświadczeniem przeżytych lat, spoglądamy na współczesny świat z troską i nadzieją. Z troską, gdyż widzimy, że ludzkość stoi w obliczu nowych, poważnych zagrożeń, narastających konfliktów społecznych i międzynarodowych. Z nadzieją, gdyż zauważamy u młodych ludzi zwrot ku tradycyjnym wartościom. Z radością obserwujemy odrodzenie patriotyzmu.

Do młodych zwracamy się z przesłaniem: nie zagaście tego ognia! Niech patriotyzm nie stanie się chwilową modą! Niech będzie naczelną wartością organizującą życie naszego narodu! Wy jesteście przyszłością Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej i Wy zadecydujecie, jaką Ona będzie! Wierzymy mocno, że sprostacie naszym oczekiwaniom i będziecie trwali na straży wartości, tak jak myśmy trwali.

Weterani Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej

Warszawa, 1 września 2018 r.